

Yaşlı Ayrımcılığı

DOI: 10.26466/opus.883434

*

Mehmet Özütürker *

* Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum/Türkiye

E-Posta: mehmetozuturker@hotmail.com

ORCID: [0000-0002-4246-0449](https://orcid.org/0000-0002-4246-0449)

Öz

Yaşamın doğal bir süreci olan yaşlılık; farklı toplumlarda zaman içinde değişimler göstermekle birlikte kavramın aynı toplum içinde görülen farklı düzeydeki sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik yapılarla sahip olan bireyler arasında da farklılıklar gösterdiğini söylemek mümkündür. Geleneksel toplumlarda yaşlı bireyler bilge kişi ve otorite olarak görülmekte iken modern toplumlarda ise; kişisel bilgi ve tecrübelerine daha az gereksinim duyulduğundan bu değerlerden uzaklaşmış ve yaşlılar toplumun sırtında bir yük olarak görülmeye başlanmıştır. Böylelikle yaşlılık kavramı günümüzde "değer" olmaktan çıkarak "toplumsal bir sorun" olarak algılanmaya başlamıştır. Toplum içerisinde statüleri gittikçe kaybolan ve bir sorun alanı olarak görülen yaşlılar hakkında; değersiz oldukları, işe yaramadıkları, ekonomiye ve üretime katkı sağlamadıkları, hasta, güçsüz, mental ve fiziksel kapasitelerinin düşük olduğu şeklindeki önyargılar yaşlı ayrımcılığının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ekonomik ve sosyal hayata yeterince dahil olamayan yaşlı bireyler, sosyal dışlanmaya maruz kaldıklarından ötürü kendilerini toplumun bir parçası olarak görememektedirler. Yaşlılarımızın içinde yaşadığı toplumla bütünleşerek, aktif bir yaşlanma süreci geçirebilmeleri için yaşlılarla ilgili sağlık, eğitim ve çalışma alanlarında gerekli yasal ve kurumsal dönüşümlerin zamanında gerçekleştirilmesi, yaşlı ayrımcılığının önüne geçerek yaşlıların toplumsal hayata daha fazla katılımlarını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlanma, Yaşlı Ayrımcılığı, Sosyal Dışlanma

Ageism

*

Abstract

Aging, which is a natural process of lifetime has changed in different societies in time. And it is possible to say that this concept has diverse aspects on individuals, who are from the same society but have different socio-economic and socio-demographic composition. While elder individuals in traditional societies are seen as wise and authority, in modern society these elder ones has started to be seen as encumbrance, since in these modern societies, people need less knowledge and experience. For this reason, the concept of aging has started to lose its worth and has started to be perceived as a social problem. Some prejudgetment, about elder ones losing their statues in society dy bay dy, such as elder individuals have lower mental and physical capacity, they are weak and ill, they are useless, they do not have any contribution to economy result in elderly discrimination. Due to the fact that elder individuals who are not sufficiently involved in social an economic life suffer from exclusion, they can not see themselves as a part of the society. The realization of necessary and legal instructional transformation and works on the health and education field so that elder individuals may have an active aging process and integrate the society in which they live will provide their participation in social life and will prevent elderly discrimination.

Keywords: *Senility, Aging, Ageism, Social Exclusion.*

Giriş

Bu çalışma ile son yıllarda dünya genelinde artış gösteren toplumsal yaşlanma olgusu ile toplumu oluşturan en birikimli ve en tecrübeli yaş grubu olan yaşlı nüfusun maruz kaldığı sosyal dışlanma ve ayrımcılık konularına dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

21. yüzyılda gelişme gösteren teknoloji, sağlık ve bilim alanındaki gelişmeler toplumsal yapıda birçok dönüşüme yol açmıştır. Toplumsal yapıda meydana gelen bu dönüşümler ile doğum oranları düşmüş ve insan ömrü uzamıştır. Dolayısıyla toplum içerisinde sessiz azınlığı oluşturan yaşlı kesim sayısal olarak artış göstermiş ve yaşlı nüfus toplam nüfus içinde giderek artan bir orana sahip olmuştur. Yaşlanmaya bağlı olarak bireylerde gözlemlenen sağlık sorunları, emeklilikle birlikte yaşanan gelir kaybı, akran ölümlerinin sosyal ilişkilerde azalmaya yol açması, ölüm korkusu, kentleşme sürecinde yaşanan kuşak çatışmaları, teknolojiye ayak uyduramama, yaşlı bireylerin toplum tarafından hasta, çaresiz, yoksul ve muhtaç olarak nitelendirilmesi gibi olumsuzluklar yaşlıların sosyal dışlanma ve ayrımcılık hadiselerine maruz kalmalarına neden olmaktadır.

Çalışmada genç nüfusun yaşlı nüfus hakkındaki olumsuz görüş ve eylemlerinin neden olduğu yaşlı ayrımcılığı konusu, genç nüfusun kendi yaşlılık dönemine bıraktığı bir miras olarak değerlendirilmekte; yaşlı ayrımcılığına ilişkin faktörler, koşullar ve dayanaklar irdelenmektedir.

Yaşlılık

Yaşlılık, toplumun gelişmesine, bireysel sağlık durumuna, sosyal ve psikolojik durumuna bağlı olarak, yaşanan çağa ve bölgeye göre farklılaşan subjektif bir kavramdır (Tufan, 2016, s.132).

Yaşlılık her ne kadar kronolojik olarak 65 yaş üstü yaşam evresi olarak tanımlansa da biyolojik, psikolojik, bilişsel ve sosyal bileşenleri ile ele alındığında tanımı takvime hapsedilmeyecek kadar karmaşık bir kavramdır. Yaşlanma insanların ölümlülükleri ile yüzleştikleri bir dönem olarak görülürken aynı zamanda hastalık, yalnızlık, yoksulluk ve daha önceki yaşam dönemindeki edinimlerinin yavaş yavaş kaybı ile karşılaştıkları zor bir evre olarak algılanmaktadır. Ancak fiziksel ve bilişsel sağlığını koruyarak aile ve arkadaşlarıyla birlikte yaşlanabilenler için yaşlılık; bilgelik, huzur ve yaşama sevinci ile dolu bir dönemi ifade edebilir (Duben, 2018, s.9).

Bilim, sanayi ve teknolojinin gelişmesi, doğumda beklenen yaşam süresinin uzaması, doğum oranlarının azalması ve küreselleşme toplumda yaşayan yaşlı bireylerin sayısında ve oranında bir artış meydana getirmiştir (Arpacı, 2005, s.20-32). Bu sebeplerle gerek gelişmiş toplumlarda gerekse de gelişmekte olan toplumlarda yaşlanma oranı gittikçe artmaya devam etmektedir. 2020 yılı TÜİK verileri incelendiğinde yaşlı nüfusun genel nüfusa oranının 9.5'e yükseldiği görülmektedir. Ülke nüfusunun yaşlı veya genç nüfusa sahip olduğunu ifade eden oran Birleşmiş Milletler (BM) tarafından açıklanmıştır. BM'ye göre yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı yüzde %8 ile %10 arasında olan ülkeler yaşlı, yüzde 10'un üzerinde olan ülkeler ise çok yaşlı olarak nitelendirilmektedir. Türkiye bu bağlamda yaşlı nüfusa sahip bir ülke olma durumuyla karşı karşıyadır (TÜİK, t.y).

Bir toplulukta yaşlı olarak tanımlanan bireylerin sayısında meydana gelen artış, "nüfus yaşlanması" ya da "demografik yaşlanma" olarak tanımlanmaktadır. Nüfustaki bu dönüşüm önemli toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir (Arpacı, 2005, s.20-32). Bu toplumsal sorunlardan biri de yaşlı bireylere yönelik ayrımcılıktır.

Yaşlılara Yönelik Ayrımcılık

Ayrımcılık; kişilere, bazı kişisel özellikleri veya belirli sosyal gruplara üye olmaları nedeniyle farklı ve haksız davranılmasıdır. Bu bağlamda ayrımcılık, dezavantajlı bazı kişileri veya grupları etkileyen süreçlerden oluşmaktadır, tanımlanması da oldukça zordur ve açık değildir (Baybora, 2010, s.33).

Palmore, yaş ayrımcılığının Amerika'daki en sık karşılaşılan ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi iki tip ayrımcılığa eklenen yeni bir tür olduğunu ileri sürmektedir. Palmore'ye göre 1960'lardaki ırkçılığın ve 1970'lerden sonraki cinsiyetçilik odaklı ayrımcılığın yerini 1980'lerden sonra yaş ayrımcılığı almaktadır (Kalaycıoğlu ve ark., 2003, s.50).

Yaşlı kategorisi, bir damga veya etiketten ibarettir. Kişinin yaşlı veya genç oluşunu takvimsel yaşından daha çok fiziksel, ruhsal, sosyal, ekonomik, eğitim durumu ve diğer faktörler etkilemektedir (Tufan, 2016, s.133).

Yaşlı ayrımcılığı, bireyin yaşına bağlı olarak ilişkilerimizde ve tutumlarımızda ortaya çıkan bir ideolojidir. Sağlık sorunları, engellilik, üretimin ve tü-

ketimin dışında kalma, ekonomik yetersizlikler, sosyal izolasyon, kent yaşamına uyum sağlayamama gibi nedenlerden ötürü yaşlı bireyler ayrımcı bir tutuma maruz kalmaktadırlar (Gökçeoğlu Balcı, 2017, s.31).

“Yaşlı ayrımcılığı”, gerontoloji çalışmaları içinde ortaya çıkan bir kavramdır. İlk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü Başkanı Robert Butler tarafından kullanılmıştır. Butler, yaşlı ayrımcılığını; yaşlı insanlara yönelik ön yargı ve ayrımcılığı tanımlamak amacıyla kullanmış ve ayrımcılığı, “yaşlı insanlara yönelik bir ırk ve cinsiyet ayrımcılığı gibi eyleme dönüşen bir ayrımcılık türü” olarak tanımlamıştır (Çilingiroğlu, Demirel, 2004, s.228).

Yaşlılar; düşkün, aciz, mutsuz, yoksul, muhtaç şeklindeki olumsuz stereotiplerle temsil edilmektedirler (Şentürk, 2018, s.210). Toplum tarafından geliştirilen olumsuz önyargı ve tutumlar sağlık bakım sisteminde ve çalışma hayatındaki ayrımcılığın görünür hale gelmesinde etkili olmuştur.

Yaşlı bireyler çalışma hayatında genç çalışanlara kıyasla esnek ve yeterli görülmediği için ya hiç çalıştırılmamakta ya da düşük ücret ödenen bireyle değiştirilmektedir. Yaş ayrımcılığı, daha çok iş yaşamında yaşlılık nedeniyle uğranılan ayrımcılık çerçevesinde tartışılmaktadır. Günümüzde özellikle yaşlılar, ayrımcı uygulamalar nedeniyle istihdamdan dışlanmaktadır (Akdemir ve ark., 2007, s.215-222; Gökçeoğlu Balcı, 2017, s.36).

Sağlık hizmeti sunanlar, yaşlıların kronik sorunları ile uğraşmak yerine, gençlerin akut sağlık sorunlarına odaklanmayı tercih edebilmektedirler. Sağlık çalışanlarına yeterli düzeyde geriatrik eğitimin verilmemesi, klinik tedavide eşitsizliğe neden olabilmektedir çünkü personel yaşlıların özel bakım ihtiyaçları hakkında çok az bilgiye sahiptir. Bakım verme ile ilgili stres, yaş ayrımcılığına ve istismara neden olabilecek bir başka faktördür. Yaşlı istismarı bakım hizmetinin verildiği kurumlarda ev ortamlarına göre daha sık rastlanılan bir olgudur (Weatherall M., 2001, s.91-99; Hablemitoğlu ve Özmete, s.36; Akdemir ve ark., 2007, s.215-222; Çilingiroğlu ve Demirel 2004, s.225-230).

Yaşlılık dönemi, yaşam kalitesinde gerilemelerin başladığı bir dönemdir. Yaşın ilerlemesi ile yaşlı insanlar bazı hastalıklara daha açık hale gelebilmektedir. Sağlık harcamalarının artması ve emekli maaşlarındaki düşüş yaşlı bireyleri ekonomik olarak yoksullaştırmakta ve sosyal statülerinde görülen azalmalar onları yavaş yavaş bağımlı hale getirmektedir. Bu sorunlarla bir-

likte normal aktivitelerini yapmakta zorlanmaya başlayan yaşlılar bazen sosyal dışlanma ve toplumdaki soyutlanma ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Sağlık Bakanlığı, 2015, s.5; Baran, 2016, s.110; Taşçı, 2013, s.21).

Ayrımcı inanç ve tutumlar; yaşlı insanları “üretken olmayan, hasta, depresif ve bilişsel olarak yetersiz” bireyler olarak kabullere dayanır. Birçok insan, yaşlanma ile ilgili gerçekler hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Yaşlıların; geçimsiz, huysuz, hasta, yoksul, bağımlı, toplumun sırtına yük oldukları yönünde gereksiz bir algılama yaygındır. Yaşlı bireylere sosyal çevresinden bu tip olumsuz mesajlar verildikçe onlarda aynı doğrultuda bir kabule yönelmektedirler. Bu durum yaşlı bireylerin ötekileşmesine ve ayrımcılığına yol açmaktadır. Dolayısıyla kalıp yargılar bireyler tarafından öğrenilmekte ve yeniden üretilerek nesilden nesle aktarılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yaşlı ayrımcılığının da bir çeşit sosyal dışlanma yarattığı söylenebilir (Abay ve Güngör, 2016, s.93; Görgün Baran, 2016, s.109).

Sosyal dışlanma kavramıyla ilgili olarak literatürde birçok tanım yer almaktadır. Genel olarak sosyal dışlanma; toplum içerisindeki dezavantajlı grupların (engelliler, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, göçmenler, yoksullar vb.) ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerden dolayı kaynaklara ve hizmetlere ulaşamama ve bu kaynaklardan yararlanamama durumu olarak tanımlanabilir. Birey yaşamın her evresinde, çeşitli içsel ve dışsal sebeplerle sosyal olarak dışlanma riskiyle karşı karşıya kalabilmektedir. Ancak özellikle yaşlılık döneminde bireyin mental ve fiziksel açıdan güç kaybetmesi, ekonomik durumunun zayıflaması, gelir kaybına uğraması ve sosyalleşmelerini sağlayacak aktivitelerden uzaklaşması ile birleştiğinde sosyal dışlanma riski artmaktadır.

Sosyal dışlanma toplumda bireylere açık olan toplumsal ve siyasal fırsatlar bakımından eşitsizliklerin ortaya çıkmasını ve bu eşitsizliklerin kendi kendini sürdüreceği biçimde yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Ekonomik, sosyal ve siyasal hayata katılamamaktan kaynaklanan dezavantajlılık durumunun bir yansıması olan sosyal dışlanmaya maruz kalan bireyler, kendilerini toplumun bir parçası olarak görmezler (Şahin, 2009, s.24-25).

Yaş ayrımcılığı yalnızca yaşlıların maruz kaldıkları bir durum olmayıp, toplumun kültürel kodları çerçevesinde tüm yaş grupları için söz konusudur. Ancak biyolojik ve fizyolojik kayıplar nedeniyle en fazla yaşlı nüfus yaş ayrımcılığına maruz kalmaktadır (Görgün Baran, 2016, s.109).

Yaşlılıkta sosyal refahın anlaşılmasında yaşlı ayrımcılığının irdelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrımcılık, bir bireye ya da bir gruba yaş, ırk, renk, milliyet ya da etnik köken; cinsiyet, hamilelik ya da medeni durum, özürlülük; dini inanç, cinsel tercih ya da diğer kişisel özellikleri nedeniyle başka bir birey ya da gruplara göre farklı davranılması sonucu oluşur ve bir bireyin günlük yaşam etkinliklerine özgürce ve eksiksiz katılma olanağından mahrum bırakılması durumunda ortaya çıkmaktadır. “Yaşlı ayrımcılığı” (ageism) bir yaş grubunun lehinde ya da aleyhinde olarak, bir bireye genellikle sadece yaş nedeniyle gösterilen farklı tavır, önyargı, hareket, eylem ve kurumsal düzenlemeler olarak tanımlanabilir. Yaşlılığa biyolojik bakış, yaşlılığın olumsuz olarak algılanmasındaki temel nedenlerden biri olmuştur. Yaşlanma kötü, kaçınılması gereken, en azından olabildiği kadar yavaşlatılması gereken, bir durum ve hastalıkla eş değer tutulmuş, patolojik bir durum olarak algılanmıştır. Bu nedenle yaşlı ayrımcılığı; yaşlandıkça oluşan yetersizliklerin, sınırlılıkların ve olumsuz değişikliklerin yorumlanması olarak da tanımlanmaktadır (Hablemitoğlu ve Özmete; 2010, s.150).

Yaşlılık döneminde yaşlılara yönelik ön yargılar ve olumsuz yaşam koşulları tıpkı cinsiyet ve ırk ayrımcılığı gibi “yaşlı ayrımcılığı” ideolojisini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum yaşlı insanları değişmeyen ön yargılara açık belli roller içine sıkıştırmak amacıyla kullanılan bir baskı aracıdır. Yaşlı insanlar ne yazık ki bu tür toplumlarda kendi çıkar ve gereksinimlerinin tanınması için savaşıma gücüne sahip değillerdir. Bu nedenle ayrımcılığı kırabilmek için gençlerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla kimliklerin ve değerlerin insanları yaşlarına göre sınıflandırması yerine; nitelikleri ve uğraşlarına göre sınıflamaya olanak sağlayacak şekilde değişmesi önemlidir. Kuşaklararası dayanışma yoluyla, “yaşı olmayan bir toplum” yaratmak çağdaşlığın bir gereğidir (Hayes, 2002, Akt. Hablemitoğlu ve Özmete 2010, s.36).

Günümüz toplumunda birçok çalışma, yaşlı ayrımcılığının oldukça yaygın olduğunu göstermesine rağmen bunun saptanması zordur ve bu konuda yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır

Yaş Ayrımcılığına İlişkin Faktörler ve Koşullar:

Sosyo-ekonomik (cinsiyet, eğitim, meslek, medeni durum) ve sosyal faktörler (yoksulluk, barınma koşulları, sosyal ağ ve sosyal ilişkiler) ile toplumsal fak-

törler (stereotipler, önyargı, kuşaklar arası güvensizlik) yaş ayrımcılığının ortaya çıkmasında etkili olan risk faktörleri olarak görülmektedir (Clarke, 2009, s.65).

Genel olarak, cinsiyet ve sosyo-ekonomik durumun yaş ayrımcılığı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Yaşlı bireylerin mental ve fiziksel kapasitelerindeki yetersizlik, yaşamlarını idame ettirebilmelerini sağlayan fonksiyonlardaki gerilemeler onların sosyal ortamdan dışlanmalarına sebep olmaktadır. Teknolojik gelişmelere ve bilimsel ilerlemelere uyum sağlamakta güçlük geçen yaşlı bireyler (Görgün Baran, 2016, s.107) maalesef yaşamın dışına itilmektedirler. Eğitim, bilgi, beceri ve niteliği sınırlı olan bireyler enformasyon toplumunun “zayıf halka”sını oluşturmaktadır (Şentürk, 2008, s.492). Değişim ve dönüşümlere hızla cevap veremeyen yaşlı bireyler zayıf halka olarak ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar.

Çeşitli araştırmalar, sağlıksızlık ve bağımlılık durumlarında yaş ayrımcılığının meydana geldiğini göstermektedir (Clarke, 2009, s.65). Ankara’da yapılan bir araştırmada yaşlı bireylerin, kendilerini güçsüz, yetersiz, ağrı ve hastalıkları olan, zekâsı gerilemiş, bakıma muhtaç, kimsesiz şeklinde ifade ettikleri görülmüştür (Kalaycıoğlu ve ark., 2003, s.52).

Yaşlı Ayrımcılığının Dayanakları

Yaşlı ayrımcılığının dayanakları dört başlık altında toplanabilir (Çilingiroğlu ve Demirel, 2004, s.229):

1. Ölüm Korkusu
2. Görsel medyada gençliğin ve bedeninin çekiciliğinin ve cinselliğin ön planda tutulması
3. Ekonomiye ve üretime katkı
4. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmı kurumsal bakım hizmeti alan yaşlı bireyler üzerinde yapıldığından dolayı kültürel kodlar yaşlı bireyler üzerinde muhdaciyet algısı yaratmaktadır. Bu bağlamda genç nüfusa ait; ölümün kendisinden uzak olduğu düşüncesi, fiziksel görünüşlerine ve cinsel güçlerine karşı duydukları güven, ekonomiye ve üretime sağladıkları katkılar nedeniyle kendilerini yaşlı nüfustan soyutlayarak yaşlı ayrımcılığının ortaya çıkmasında büyük oranda etkili olmuşlardır.

Sonuç

Yaşlı bireyler, toplumu oluşturan yaş grupları içerisinde en fazla değer taşıyan kesimi oluşturmaktadırlar. Bir topluma ait bütün yaşanmışlıklar ve hatıralar en iyi yaşlı kesimin zihninde yer tutmaktadır. Eğer toplumun yaşlılarla olan bağları sağlıklı kurulmamış ise yaşlı bireylerin ölümüyle birlikte o topluma ait değerleri taşıyan en güçlü bellekte yok olup gitmektedir.

Sağlıklı bir toplumsal hayatın ve toplumsal ilişkilerin kurulabilmesi için, toplumdaki diğer bireylerin yaşlı bireylerle olan ilişkilerini güçlü tutması, onların tecrübe ve deneyimlerinden yararlanarak toplumsal bir ağ kurması gerekmektedir. Bir toplumda yaşlılığa yapılan bütün yatırımlar o toplumun geleceğine yapılan yatırımları ifade eder, çünkü yaşlılara verilecek bütün sosyal haklar bizim kendimize sunduğumuz ve gelecekte yararlanacağımız haklardır.

Küresel gelişmelerle birlikte kapitalist ekonominin toplumsal yaşamın her yönüne hakim olduğu günümüz Türkiye'sinde bölgesel gelişim farklarından ötürü yaşlıların dijital okuryazarlıklarının düşük olması, deneyimlerinin, fikirlerinin ve pratiklerinin içinde bulunduğumuz dijital çağa pek uyumlu olmamasına rağmen, hem manevi hem de icrai anlamda genç ve yetişkin bireylerin bakış açılarını genişletecek ölçüde hareket yönünün belirlenmesinde önemli işlevlere sahiptirler. Yaşlıları yaşları ve sahip olduğu olumsuzluklar sebebiyle, bir takım alanlardan soyutlamak, bir şeylerden mahrum bırakmak, yok saymak, ciddiye almamak gibi ayrımcılığa yönelik tutumlar o toplumun kendisine ait değerlerini ve geleceğini yok ettiği anlamına gelmektedir.

Dahrendorf'a göre çatışma ve işbirliği birbirini öncelemektedir (Duben, 2008, s.81). İnsanların doğayı hoyratça kullanmalarının sonuçları, aşırı bireyselleşmedir. İnsanlık düzeni bu aşırı bireyselleşmenin sonucu karşısında yine kendisini doğa ile çatışma içerisinde bulur.

Sağlıklı bir toplumsal düzenin kurulabilmesi ve devamlılığının sağlanabilmesi için; toplumu oluşturan bireylerin tümünde dayanışma ve birliktelik ruhunun mevcut olması, yaşlı bireylerin diğer yaş gruplarıyla birlikte etkili iletişim kurarak toplumsal yaşama daha fazla katılımlarının sağlanması, dijital okuryazarlık seviyelerinin artırılması ve teknoloji kullanım oranlarının yükseltilmesi gerekmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

Ageism

*

Mehmet Özütürker
Atatürk University

In this study, it is aimed to attract an attention to discrimination which has risen in last years all around the world and externalizing that older adults face who create the most experienced and the most cumulative part of the society.

Some topics such as developments in technology and health care, conditions of global competition and unemployment result in longer life span, lower death ratio, lower young population and higher old population, finally this situations make the society change. Global social aging phenomenon lead to some economic, health and social problems depending on ageing. Among this problems, some negations such as generation gap, social izolation and old discrimination that increase due to urbanization and conditions of global competition are so important as an social issues to solve in the period where we live.

In study, old discrimination that is caused by negative attributions of young people about elder people is regarded as an inheritance which is lageted by young generations to their own old period. Also some factors related to old discrimination is evaluated.

Senility is an subjective concept which changes by depending on place and time and psychological and physical differences between individual. Although senility is defined chronologically as being 65 years old or over, it is much more complex concept that has biologic, psychologic and cognitive components.

Ageing ratio in both developed countries and developing countries has increased. When the TÜİK datas are examined, it is observed that the ratio of elderly population to general population increased by %9,5. According to United Nations the countries which have %8 - %10 ratio of elderly population to general population is regarded as old, and the countries which have more than %10 ratio of elderly population to general population is regarded as too old. As to Turkey, it faces with danger of having an olds

population. Social aging phenomenon results in elderly discrimination in Turkey just as in the other parts of the world.

Discrimination is to behave someone differently due to some characteristic features and membership to some social groups, so the discrimination consists of some process affecting some individuals or groups and it is very difficult to define it.

The concept of elderly discrimination has emerged in gerontology studies. Firstly in 1969 Robert Butler who is the director of America National Ageing Institute defined this concept as "a kind of sexual and racial discrimination towards elderly people" so as to define the prejudice against elderly people.

Because elderly individuals do not considered as sufficient in work life compared to young workers, they do not have any opportunity to find a job, or they replace by the younger workers who are paid lower salary. Age discrimination generally is discussed because of a discrimination depending on age in a work place. Nowadays the elderly are excluded because of discriminative applications.

Social exclusion generally can be defined as inability to access and benefit from the services on account of the social, cultural and economic reasons. An individual may face social exclusion in every period of life owing to different external and internal reasons. However in elderly period the risk of social exclusion increases due to the fact that they lose strength as physically and mentally, get weaker economically and become distant from social activities.

Socio-economic, social and personal factors are considered as effective risk factors in emerging of age discrimination. It is found that generally there is a relation between age discrimination and socio-economic situation and sex. Insufficient mental and physical capacity of elderly people and declining in vital functions cause their exclusions. Unfortunately elderly ones who have difficulties adopting to technological developments and scientific advances are being pushed out of life. Individuals who have deficiency in education, skill and information make up the weakest link of the society. Elderly individuals who can not adopt to changes and reforms suffer from discriminations.

Here are the four causes of elderly discriminations according to conducted studies

1. Fear of death
2. Prioritizing sexuality, youth and body in visual media.
3. Contribution to economy and production
4. Cultural codes

Elderly individuals make up the most valuable part of the society. All of the experiences and memories belonging to a society are best remembered by the elderly ones. If there is no a strong relation between elderly individuals and society , the community values will disapper by the death of the elderly individuals.

To make up a strong social life and social relations, young individuals need to keep their relations with elderly strong and benefit from their experiences. All investments which are made to te elderly in a society are the investments which are made to future, because all of the rights offered to elderly ones are the rights from which we benefit in the future.

With the global developments in today's Turkey in which capitalist economy dominates every aspect of social life, the experiences, ideas and practices of elderyl people play an important role in determining actions of younger individuals although elderly people's these features are not suitable with the current social life. The fact that young individuals exclude and ignore the elderly people because of their ages means that they destroy their own future and values.

For a healty social life and order, it is needed to improve the ratio of technology usage and digital literacy and supply soldarity and togetherness among the individuals who make up the society and supply making connection of elderly individuals with the other ones.

Kaynakça / References

- Abay, A. R. ve Güngör, F. (2016). *Yaşlılarla sosyal hizmet*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Akdemir, N., Çınar, F. İ. ve Görgülü, Ü. (2007). Yaşlıların Algılanması ve Yaşlı Ayrımcılığı, *Türk Geriatri Dergisi*, 10 (4), 215-222.
- Arpacı, F. (2005). *Farklı Boyutlarıyla Yaşlılık*, Ankara: Eğitim ve Kültür Yayınları.
- Baybora, D. (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine. *Çalışma ve Toplum*, 1, 33-58.

- Clarke, A. (2009). *Birleşik Krallık'ta birinci basamak ve toplum sağlığı hizmetlerinde yaşlılık ve yaş ayrımcılığı*. Londra: Yaşlanma Politikaları Merkezi.
- Çunkuş, N., Taşdemir Yiğitoğlu, G. ve Akbaş, E. (2019). Yaşlılık ve toplumsal dışlanma. *Geriatrik Bilimler Dergisi*, 2 (2), 58-67.
- Çilingiroğlu, N. ve Demirel, S. (2004). Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı. *Türk Geriatri Dergisi*, 4 (7), 225-230.
- Duben, A. (2018). *Yaşlanma ve yaşlılık disiplinler arası bakış açıları*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gökçeoğlu Balcı, Ş. (2017). *Sosyal güvenlik hakkı açısından yaşlı bakımı*. İstanbul: Oniki-levha Yayıncılık.
- Görgün Baran, A. (2016). *Yaşlılık disiplinler arası yaklaşım, sorunlar, çözümler-2*. V. Kalınkara (Ed.), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Robson, C. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri gerçek dünya araştırması*. Ş. Çınkır ve N. Demirkasımoğlu (Çev.), Ankara: Anı Yayınları.
- Hablemitoğlu, Ş. ve Özmete, E. (2010). *Yaşlı refahı yaşlılar için sosyal hizmet*. Ankara: Kilit Yayınları.
- Kalaycıoğlu, S., Tol, U., Küçükural, Ö. ve Cengiz, K. (2003). *Yaşlılar ve yaşlı yakınları açısından yaşam biçimi tercihleri*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Raporları.
- Sağlık Bakanlığı, (2015). *Türkiye sağlıklı yaşlanma eylem planı ve uygulama programı (2015-2020)*. Ankara.
- Şahin, T. (2009). *Sosyal Dışlanma ve yoksulluk ilişkisi*. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, 02 Mart 20201 tarihinde <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/sygm/uploads/pa-ges/uzmanlik-tezleri/7-sosyal-dislanma-ve-yoksulluk-iliskisi-tijen-sahin.pdf> adresinden erişildi.
- Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(14), Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Şentürk, Ü. (2018). *Yaşlılık sosyolojisi yaşlılığın toplumsal yürümleri*. Bursa: Dora Basın Yayıncılık.
- Taşcı, F. (2013). Refah devleti modelleri içinde Türkiye'nin pozisyonu: Yaşlı Algısı üzerinden değerlendirmeler. *İnsan ve Toplum*, 3(5), 5-35.
- Tufan, İ. (2016). *Antik çağ'dan günümüze yaşlılık ve yaşlanma*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Weatherall, M. (2001). Yaşlı istismarı: Wellington, Yeni Zelanda'daki evde bakım tesislerinin yöneticilerine yönelik bir anket. *Yaşlı İstismar İhmal*, 13, 91-99.

Türkiye İstatistik Kurumu, (TÜİK). (2020). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları*. 02 Mart 2021, tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-SonucLari-2020-37210> adresinden erişildi.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Özütürker, M. (2021). Yaşlı ayrımcılığı. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 3043-3056. DOI: 10.26466/opus.883434